

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα

Σαλονίκη

Σολούν

Σαλόνικα

«Μουσουλμανικοί μαχαλάδες, χριστιανικές
ενορίες και εβραϊκές συνοικίες της Θεσσαλονίκης,
ένα πολύχρωμο τοπίο ξετυλίγεται μπροστά μας»

Σελανίκ

Θεσσαλονίκη

Σαλονίκο

Σαλονίκ

Σχολικό έτος 2022-23
4^ο Γυμνάσιο Ευόσμου

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα μας έχει τον τίτλο

«Μουσουλμανικοί μαχαλάδες, χριστιανικές ενορίες και εβραϊκές συνοικίες της Θεσσαλονίκης, ένα πολύχρωμο τοπίο ξετυλίγεται μπροστά μας»

Εκπονήθηκε σε διάστημα τεσσάρων περίπου μηνών και πήραν μέρος τριάντα μαθητές από την α΄ Γυμνασίου

- Στόχοι του είναι
- η γνωριμία των μαθητών με το πολιτιστικό και ιστορικό περιβάλλον του τόπου τους και η ευαισθητοποίησή τους πάνω σε ζητήματα τοπικής ιστορίας
- Η διαμόρφωση υπεύθυνης συμπεριφοράς και στάσης απέναντι στην πολιτιστική μας κληρονομιά
- Η γνωριμία και η αποδοχή του διαφορετικού πολιτισμού και η αντίληψη ότι η πολυπολιτισμικότητα είναι ποικιλία και πλούτος.
- Η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων όπως η κοινωνικότητα, η ομαδική συνεργασία

Η **Θεσσαλονίκη** είναι μια πόλη με αδιάσπαστη ιστορική συνέχεια **2340 σχεδόν χρόνων**.

Έγινε **πρωτεύουσα της Μακεδονίας**.

Έγινε **έδρα των ρωμαϊκών κτήσεων της βαλκανικής**.

Ήταν η δεύτερη μετά την Κωνσταντινούπολη, η **συμβασιλεύουσα**.

Ως τον **15^ο** αιώνα ο **πληθυσμός της** είναι σχεδόν **απόλυτα ελληνικός** και η **γλώσσα που μιλιόταν η ελληνική**.

Ωστόσο σε **όλη την ιστορία της** προσέλκυε ανθρώπους από όλη την τότε γνωστή οικουμένη..

Μακεδόνες, Θράκες, Θεσσαλοί, Ιταλοί, Σλάβοι, Εβραίοι, Ρομά, Λατίνοι, Άραβες, Φράγκοι..

1430 η πόλη κατακτάται από τους **Οθωμανούς** και **1490** έρχονται χιλιάδες **Ισπανοεβραίοι**.

Τρεις μεγάλες εθνοθρησκευτικές κοινότητες, **Έλληνες χριστιανοί, Οθωμανοί μουσουλμάνοι και Εβραίοι**,
συνυπάρχουν και οι μικρότερες **των Φράγκων, των Αρμενίων, των Ντονμέδων, των Σλάβων και των Ρομά** .

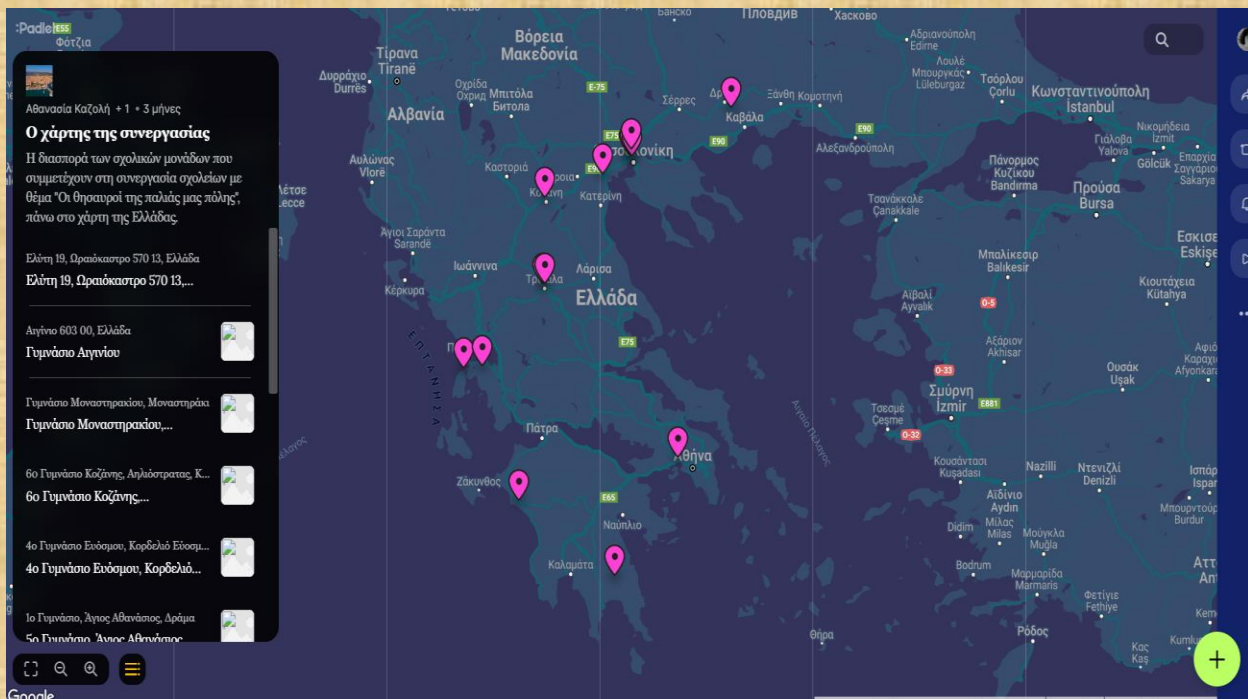
Η **απελευθέρωση το 1912** γεμίζει την πόλη με ελληνικό πληθυσμό και **1922** ο ερχομός των **προσφύγων** με αντίστοιχη αποχώρηση των **Τούρκων** της πόλης.

Η Θεσσαλονίκη γίνεται μια μεγάλη **ανοιχτή αγκαλιά, πολύχρωμη και πολυποίκιλτη, ένα μωσαϊκό**, όπου ενώνονται τα βήματα και οι τύχες χιλιάδων ανθρώπων.

Ουδείς άπολις μέχρις αν η των Θεσσαλονικέων η πόλις
(Κανένας ανέστιος, χωρίς πατρίδα , όσο υπάρχει Θεσσαλονίκη)

Νικηφόρος Χούμνος
Λόγιος της Θεσσαλονίκης 14^{ος} αιώνας

Συνεργαστήκαμε με άλλα σχολεία σε ένα
Δίκτυο Σχολείων με θεματικό άξονα
«Οι θησαυροί της παλιάς μας πόλης»

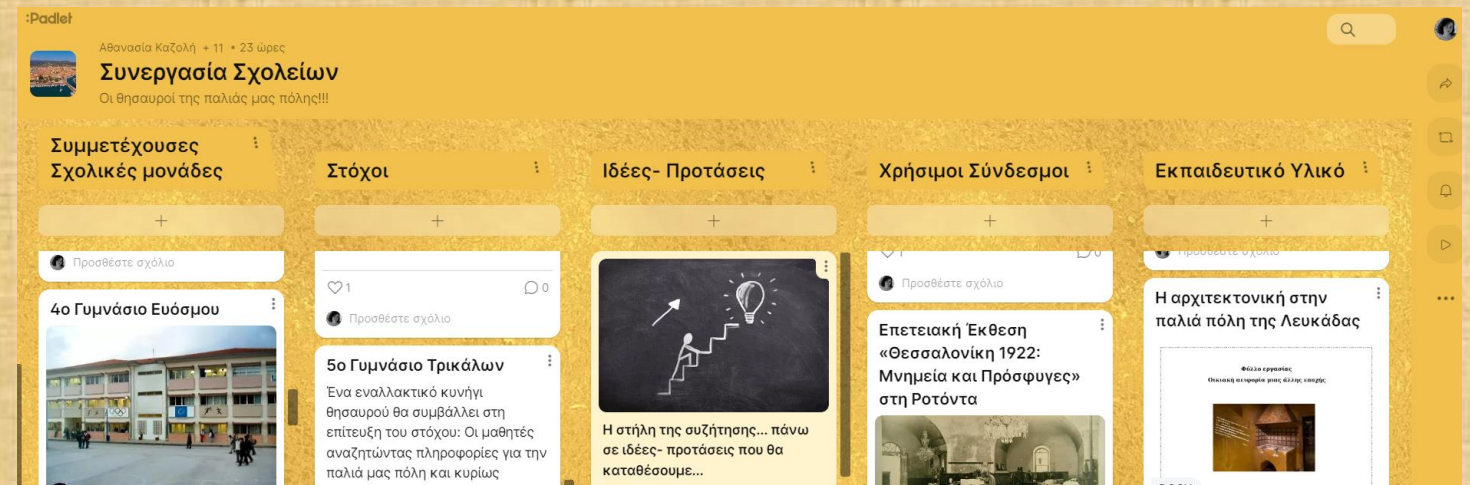
Γυμνάσιο Αιγινίου
Γυμνάσιο Μοναστηρακίου
6^ο Γυμνάσιο Κοζάνης
5^ο Γυμνάσιο Δράμας
1^ο και 3^ο Γυμνάσιο Ελευσίνας
1^ο Γυμνάσιο Τρικάλων
5^ο Γυμνάσιο Τρικάλων
1^ο Γυμνάσιο Ελευθέριου
Κορδελιού
2^ο Γυμνάσιο Ελευθέριου
Κορδελιού
3^ο Γυμνάσιο Πύργου
Πουλημενάκειο Γυμνάσιο-Λύκειο
Γερακίου
1^ο Γυμνάσιο Λευκάδας

Σκοπός του Δικτύου, η μελέτη και η ανάδειξη των αντίστοιχων παλαιών
πόλεων των περιοχών, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως ερέθισμα για
τη φαντασία, το πνεύμα και τη δημιουργικότητα των μαθητών.

Δημιουργία
συνεργατικού
padlet

Μοιραστήκαμε εκπαιδευτικό υλικό, φωτογραφίες από τις δράσεις μας, podcast, πληροφορίες για τον τόπο μας. Γνωρίσαμε μουσεία και μνημεία ψηφιακά. Επικοινωνήσαμε και ελπίζουμε σε μελλοντικές νέες συνεργασίες γιατί όχι και από κοντά!!

Η πρώτη μας επίσκεψη ήταν στην Άνω Πόλη.

Ανακαλύψαμε τα ίχνη των ανθρώπων που μέσα στους αιώνες έζησαν και ένιωσαν τη Θεσσαλονίκη πατρίδα τους.

Άλλοι χάθηκαν, άλλοι εκδιώχτηκαν βίαια, άλλοι εγκαταστάθηκαν ελπίζοντας σε μια καλύτερη ζωή..

Η διαδρομή μας ξεκίνησε από το **Επταπύργιο**, μετέπειτα φυλακές Γεντί Κουλέ, στην Ακρόπολη της Θεσσαλονίκης.

Ξεναγηθήκαμε από την κ. Κατερίνα Κούσουλα αρχαιολόγο της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης.

Βαριά η ιστορία του μνημείου, τα κελιά της απομόνωσης, ο χώρος βασανιστηρίων, οι σκοπιές, το επισκεπτήριο, η εκκλησία του Αγ.Ελευθερίου.

Κατηφορίσαμε από τα δυτικά τείχη της Ακροπόλεως, είδαμε τα σπίτια που χτίστηκαν κολλημένα στα τείχη, τα καστρόπληκτα ή καστρόσπιτα, περάσαμε κάτω από τις πορτάρες και τα πορταράκια των τειχών, ανακαλύψαμε τα μάρμαρα των εβραϊκών μνημάτων στα σκαλιά της οδού Δημναίου.

Στη διαδρομή μας κατά μήκος των τειχών της Ακροπόλεως συναντάμε ένα εγκαταλελειμμένο τζαμί και μια Πατριαρχική Μονή.

Η **Μονή Βλατάδων**, το μόνο μοναστήρι με αδιάλειπτη λειτουργία από τη βυζαντινή εποχή. Μνημείο Παγκόσμιας κληρονομιάς της Ουνέσκο.

Τζαμί Ζιχνί πασά, χτίστηκε το 1895 από τον Mustafa Zihni, βαλή της Θεσσαλονίκης, ένα μικρό τζαμί. Χτίστηκε σε θεμέλια βυζαντινού οικοδομήματος.
Σημερινή χρήση: Ιδιωτική κατοικία.

Πύργος Τριγωνίου, χτίστηκε από τους Οθωμανούς, έχει ύψος 11 έως 22 μέτρα και με τα κανόνια του έλεγχε όλον το Θερμαϊκό κόλπο.

Υστερα κατηφορίσαμε από τα ανατολικά τείχη και καταλήξαμε απέναντι από τα αρμένικα και τα προτεσταντικά μνήματα στο **Ισλαχανέ**, σχολείο εκμάθησης τεχνών στα φτωχά και ορφανά παιδιά την περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Στη συνέχεια συνεργαστήκαμε με το ΚΕΠΕΑ Φιλίππων.
Επισκεφθήκαμε την όμορφη πόλη της Καβάλας και συμμετείχαμε στο πρόγραμμα:
«Παναγία: μια γειτονιά, ένας κόσμος, χιλιάδες μυστικά!»

Η Καβάλα, πόλη πολυπολιτισμική, σημαντικό λιμάνι και κόμβος πάνω στο δρόμο για Κωνσταντινούπολη και Ρώμη.. τόσα κοινά με τη Θεσσαλονίκη.

Οικισμός της Παναγίας, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, σπίτια με σαχνισιά , στέγες και πέτρα, ξύλο και χρώμα σε απόλυτη αρμονία με το πράσινο του πεύκου, το γαλάζιο της θάλασσας και του ουρανού, το καφέ της θρακικής γης και το άσπρο των γλάρων.

Από τα μουσουλμανικά μνημεία της πόλης επισκεφθήκαμε το **Ιμαρέτ**, θρησκευτικό, εκπαιδευτικό και φιλανθρωπικό ίδρυμα που ίδρυσε ο Μωχάμετ Άλη.

Η πλατεία του Μωχάμετ Άλη, όπου βρίσκεται το κονάκι και το άγαλμα του και τέλος πήγαμε και στο **τζαμί του Χαλίλ Μπέη** 16^{ος} αι.

Από τα χριστιανικά μνημεία επισκεφθήκαμε την εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Στο χώρο της λειτουργούσε κρυφά μοναστήρι κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Στην περιοχή κατοικούσαν εκείνη την εποχή πολλοί Έλληνες χριστιανοί. Από αυτόν τον ναό πήρε το όνομά της η συνοικία της Παναγίας.

Η εβραϊκή κοινότητα της Καβάλας, περίπου 2000 μέλη, δυστυχώς έσβησε οριστικά μετά το 1943. Οι Βούλγαροι κατακτητές συγκέντρωσαν σε καπναποθήκες τους Εβραίους της πόλης και από εκεί σιδηροδρομικώς έφθασαν στο στρατόπεδο της Τρεμπλίνκα.

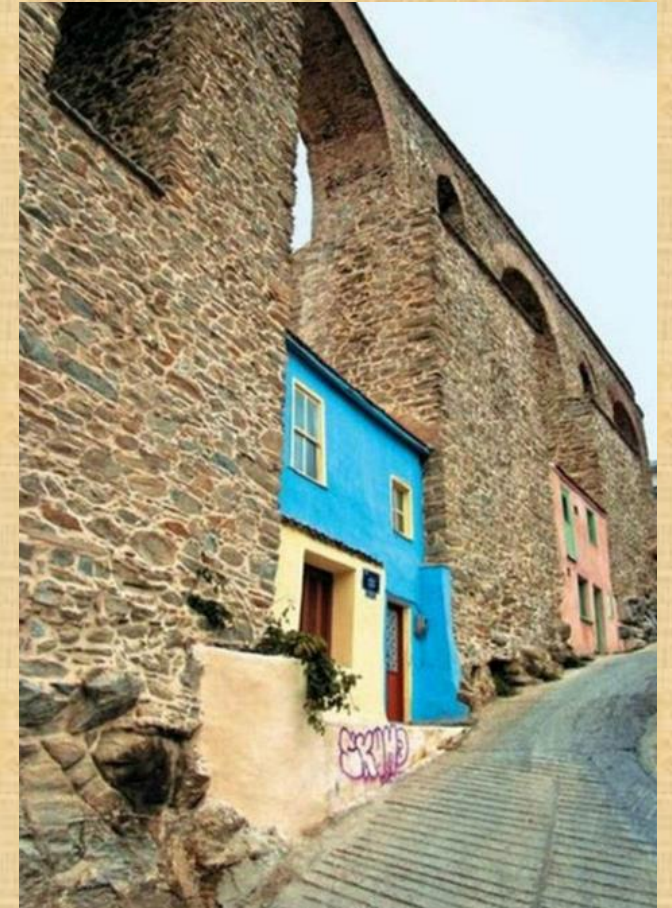
Ο απολογισμός είναι **1.484** νεκροί. Η Συναγωγή τους καταστράφηκε και η κοινότητά που επέζησε, διαλύθηκε οριστικά το 1980. Ελάχιστα είναι τα Εβραϊκά ίχνη που σώζονται σήμερα στην Καβάλα.

Σπίτια κολλημένα στις Καμάρες της Καβάλας. Οι πρόσφυγες που έρχονται από την Ανατολή είναι πολλοί και μένουν σε σκηνές, σε εκκλησίες, σε εγκαταλειμμένα κτίρια, σε χάνια και καπναποθήκες.

Η ανάγκη τους σπρώχνει να κατοικήσουν στα πιο **δύσκολα και απόμακρα μέρη**. Κοντά στο νεκροταφείο, στις Καμάρες του υδραγωγείου στην άκρη της πόλης.

Χτίζουν τα σπίτια να εφάπτονται σε αυτές από δυο πλευρές ώστε να **γλυτώνουν έξοδα και υλικά**. Παρόμοια με τα καστρόσπιτα της Θεσσαλονίκης

Η τελευταία μας επίσκεψη στο κέντρο της Θεσσαλονίκης αναζητώντας και εκεί τα ίχνη των ανθρώπων της ,που έζησαν στην πόλη μέσα στους αιώνες και άφησαν το στίγμα τους σε αυτήν..

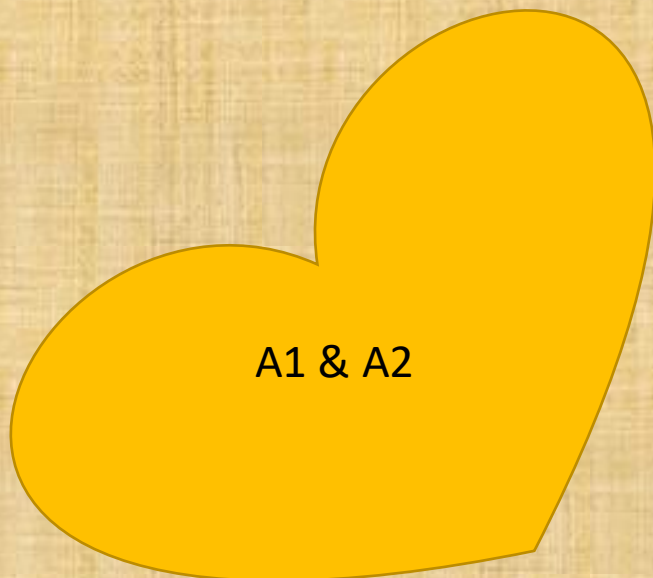
Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης και Συναγωγή Γιαντ Λεζικαρόν.

Επίσκεψη – φόρος τιμής στους
Εβραίους Θεσσαλονικείς που
χάθηκαν στα στρατόπεδα των Ναζί
Συνολικά εκτοπίστηκαν από τη
Θεσσαλονίκη 46.000 άνθρωποι από
τους οποίους επέστρεψαν 1950.

Ευχαριστούμε
Το ΚΕΠΕΑ Κορδελιού –Ευόσμου και Βερτίσκου
Το ΚΕΠΕΑ Φιλίππων Καβάλας
Τον Οργανισμό Τουρισμού Θεσσαλονίκης για το έντυπο υλικό για τη Θεσ/νίκη
Το 1^ο Γυμνάσιο Λευκάδας για το Δίκτυο Συνεργασίας Σχολείων
Το Γραφείο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης

Οι υπεύθυνες καθηγήτριες
Τσομπανίδου Ξανθίπη Γκορτσιά Κωνσταντίνα Μαλιούρη Αικατερίνη

ΓΟΝΑΤΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ	ΔΑΦΝΗ
ΜΠΙΤΖΙΚΑ	ΕΥΘΑΛΙΑ
ΜΧΙΛΛΙ	ΑΝΤΡΙΑΝΑ
ΞΑΡΧΑΚΟΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	ΟΛΙΒΙΑ
ΠΑΡΟΥΣΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ
ΠΟΙΜΕΝΙΔΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΟΡΦΥΡΙΔΟΥ	ΜΑΡΙΑ
ΣΤΑΠΑΤΩΡΗΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
ΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΚΛΕΟΝΙΚΗ
ΤΖΑΜΠΑΖΙ	ΡΑΦΑΕΛΑ
ΤΟΜΠΡΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΤΣΑΚΑΛΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ	ΑΝΤΙΓΟΝΗ
ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΧΥΤΑ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ

ΑΜΠΑΤΖΙΔΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΓΑΒΡΙΔΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΡΑΦΑΗΛ
ΓΙΑΓΛΗ	ΖΩΗ
ΓΚΟΤΖΙΑΜΠΑΣΟΠΟΥΛΟΥ	ΜΑΡΙΑΝΘΗ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ	ΜΑΡΙΑ
ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ	ΝΑΤΑΛΙΑ
ΚΑΤΙΡΤΖΟΓΛΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΕΡΑΜΙΔΑΚΗ	ΕΛΕΝΗ
ΜΕΝΤΕΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΑΚΙΡΑΣ	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΜΠΙΤΖΙΟΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Κανένας ανέστιος, χωρίς πατρίδα , όσο υπάρχει
Θεσσαλονίκη

Ευχαριστούμε